כד הקמח — קדושה

אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו (שם פט). מדת הקדושה מדה עצומה ונפלאה יגיע אדם אליה מתוך מדת הטהרה כי כן סידור המדות וכענין שדרשו רז"ל בסוף פרק ראשון של ע"ז (דף כב) טהרה מביאה לידי קדושה ומוכיח זה בירושלמי משום שנא' (ויקרא טז) וטהרו וקדשו. וכבר הזכרתי באות טי"ת טהרה, ונצטוינו בה במצות עשה שבתורה (שם כ) והתקדשתם והייתם קדושים, ונאמר ג"כ (שם יט) קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם. וענין הקדושה הזאת שנצטוינו בה הוא הפרישות שיגדור אדם את עצמו ושיפרוש מן התאות אפי' ממה שאמרו שהוא מותר כענין שאמרו קדש עצמך במותר לך, וזה בענין המאכל והמשתה שיאכל וישתה מן המותר פחות ממה שראוי ולא יתכוין אלא לקיום הגוף בלבד. וכן בענין המשגל לצורך קיום המין או למצות עונה או להנצל מהרהור, וכל השאר זולתי לכונות אלו אסורה מדין התורה, וכן בענין דבורו שיגדור את עצמו בדבריו להוציאם במשקל ופחות מן הראוי, זולתי במוכרח שהוא חיי הנפש והוא דבור התורה או חיי הגוף והוא הדבור בפרנסתו וצורך מזונותיו, וכן שיגדור את עצמו בחוש המשוש שלא יגע בכל שטח גופו וידיו ערומות, ואף כי מתחת אבנטו כי על הענין הזה נקרא ר' יהודא הנשיא רבינו הקדוש, שכן אמרו רז"ל (שבת פי"ו דף קיח) למה קורין אותו רבינו הקדוש שלא הכניס ידו מתחת אבנטו מעולם, וכל הדברים האלה מגדר הקדושה והפרישות הם, וכן דרשו בתורת כהנים והתקדשתם והייתם קדושים כשם שאני קדוש כך אתם תהיו קדושים כשם שאני פרוש כך אתם תהיו פרושים ע"כ. כי מי שהוא פרוש ומובדל מן התאוות ומיוחד לעבודת השם יתברך קדוש יאמר לו, ומה שהוצרך הכתוב הזה בתורה והתקדשתם והייתם קדושים היה זה לתועלת גדולה וצורך גדול שאלו לא נכתב היה אדם ממלא נפשו מן המאכלים והמשקים המותרים ויאכל ויחוש כל מה שיהיה מתוק לחכו. וכן בענין הדבור והיה מדבר כל מה שיבא לפניו עד שישקץ את עצמו במדות רעות להיות בזוללי בשר בסובאי יין והיה עושה כל זה בהיתר התורה. לכך באה מצוה זו בפרשת איסור המאכלים ואמר והתקדשתם והייתם קדושים להזהיר על האדם שיהיה פורש את עצמו מן המאכלים, ואין צריך לומר מן האסור כי גם מן המותר צריך שיפרוש, ואם הפורש מן הדבר האסור נקרא קדוש ק"ו למי שפורש עצמו מן הדבר שהוא מותר שראוי להקרא קדוש כי הוא מכניע ומשבר תאותו והוא כותש את יצרו האויל במכתש שכלו לכבוד יוצרו ית':

והנה ישראל נתקדשו בסיני בשתי מדות והן טהרה וקדושה. כששמעו עשרת הדברות מפי הגבורה מה שלא שמעה שום אומה ולשון, כענין שכתוב (דברים ד) השמע עם קול אלהים וגו'. ודרשו ז"ל היה הקול נשמע מסוף העולם ועד סופו והיו שומעים אותו זקנים כפי כחם נערים כפי כחם עוברות כפי כחן. טהרה הוא שבאו לחסות תחת כנפי השכינה בשלשה דברים מילה וטבילה וקרבן, ועיקר שלשתן טהרה. מילה לפי שהערלה קרויה טומאה ולפיכך הוצרכו לברית מילה להיותם טהורים. טבילה עיקר הטהרה במים. קרבן לפי שהחטא קרוי טומאה והמתכפר בקרבנו הוא טהור. קדושה הוא שכתוב (שמות יט) ואתם תהיו לי וגו', ודבר ידוע ומפורסם שכל הקדושות והקדושים נמשכים מן הקדש בדמיון מן הנהר הנמשך מן המעין והמעין מן המקור. והנה ישראל הנחלקים לשלשה חלקים כהנים לוים וישראל נתקדשו בסיני בקבלת התורה בתשע קדושות, כי הכהן מתקדש בקדושת עצמו ובקדושתו של לוי ובקדושתו של ישראל שהרי מכלל עם ישראל הוא. והלוי מתקדש בקדושת עצמו. ובקדושת הכהן שהוא משבטו. ובקדושתו של ישראל הרי ששה קדושות. וישראל מתקדש בקדושתו של מלך הרי שמונה קדושות וכלם מתקדשין מן הקדש הרי תשעה קדושות. ומפני שכל הקדושות הללו שנכללות בישראל נמשכות מן הקדש לכך נקראו אנשי קדש כענין שכתוב (שמות יט) ואנשי קדש תהיון לי. ויש לך להתבונן שלא אמר הכתוב ואנשים קדושים תהיון לי אלא ואנשי קדש, כי הקדוש אפשר שתמשך לו הקדושה מקדוש אחר וכן מקדוש לקדוש ומגבוה לגבוה עד הסבה העליונה יתברך שהוא כח הקדושות כולן והוא מקור הקדושה והוא נקרא קדוש שהוא מקור הברכה כענין שכתוב (תהלים קלד) שאו ידיכם קדש וברכו את ה'. וע"כ אמר ואנשי קדש, המשילם הכתוב למלאכי השרת שקדושתן נמשכת מן הקדש הוא שכתוב בהם (דברים לג) ואתה מרבבות קדש שהרי ישראל למטה צבא של הקב"ה כשם שמלאכי השרת צבא שלו למעלה וכלם כאחד מקלסין אותו ונותנין כבוד לשמו. המלאכים שהם קדושים וישראל שהם קדושים מקלסין שמו של קדוש בלשון קדוש, שכן העיד ישעיה הנביא ע"ה ששמע כתות של מלאכי השרת מקלסין להקב"ה ומקדישין ומעריצין אותו בלשון קדושה, הוא שאמר (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. וע"ז אמר דוד בכאן אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו, כלו' והוא נורא על כל מי שמשבחין אותו, ביאורו אל נערץ בסוד קדושים כענין שכתוב (נחמיה ט) ומרומם על כל ברכה ותהלה. סביביו כי אפילו אותם שסביביו המשבחים

והמזכירים אותו יותר ויותר הוא נורא על השבח ועל הקלוס ההוא ולזה לא אמר בכל סביביו. ונ"ל לפרש עוד אל נערץ בסוד קדושים רבה כי רבה תרגום של גדול וכאלו אמר אל רבה, ושיעור הכתוב האל הגדול נערץ בסוד קדושים, ואל תתמה בזה איך יכניס לשון תרגום בתוך לשון עברי כי מנהג הכתובים בכך כענין (איוב טז) ושהדי במרומים (שם לא) גרמיו כמטיל ברזל, ובתורה (בראשית לא) יגר שהדותא (דברים לג) וכימיך דבאך ורבים כן, ויהיה ביאור הכתוב כי האל הגדול שהוא אלהי ישראל נערץ בסוד קדושים כלומר בע' קדושים הם ע' שרי האומות אשר העוה"ז מתנהג על ידם בכח עליון עליהם, כי הוא יתב' גדול מכל האלהים ועליון על כלם וכלם מעריצין אותו והוא נערץ ביניהם, ואמר ונורא על כל סביביו לפי שהוא יתעלה הקו האמצעי אשר ממנו נמשכים ויונקים הענפים כלם וזהו לשון סביביו. ואמרו בפרקי ר' אליעזר אמר הקב"ה לשבעים מלאכים הסובבים כסא כבודו, ועניין הקדושה שמלאכי השרת מקלסין להקדוש ב"ה בלשון קדוש שלשה פעמים על דרך הפשט השתים הם לשון קריאה שקורא המלאך לחבירו קדוש קדוש וכפל השם כלשון משה משה שמואל שמואל, ואח"כ משיב ק' ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו, או יהיה קדוש קדוש שלשתם נאמרים על הקדוש ב"ה שהמציא את עולמו ובראו על ג' חלקים, חלק המלאכים וחלק הגלגלים ותלק העולם השפל, ויהיה ביאורו קדוש ראשון בעולם השפל, קדוש השני בעולם הגלגלים, קדוש ג' בעולם המלאכים, ותהיה הכונה והמחשבה משוטטת ממטה למעלה הוא קדוש ומיוחד בכל העולמות בכל צבאותיהם. ויש עוד בענין הקדושה ענין נסתר נמסר בקבלה אין מוסרין אותו אלא לצנועים ויראי חטא והוא ענין היחוד שלם כולל כל הבנין ואחריו ברוך כבוד ה' ממקומו כענין פסוק שמע שהוא עיקר היחוד וכולל כל הבנין ואחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. והמשכיל יבין. ושמעתי כי יש במלת קדוש שהוא קלוס מלאכי השרת אותיות מארבעה מוצאות שבפה הן ג"ק דטלנ"ת בומ"ף וסצר"ש לבד מאותיות אחה"ע. ק' מגיכ"ק ד' מדטלנ"ת ו' מבומ"ף ש' מוסצר"ש אבל אותיות אחה"ע שהוא המוצא החמישי שבפה אין שם לפי שהם אותיות הגרון וזה נכון:

ומפני שהברכה והקדושה דבר א' כי הברכה נמשכת מן הקדושה כענין שכתוב (תהילים קל"ד:ב') שאו ידיכם קדש וגו', ע"כ יש להזהר שלא יפסיק אדם בין קדוש לברוך, וכמה מבני אדם שאינן נזהרין בדבר זה והוא מכלל הדברים שאמרו רז"ל בפרק ראשון דברכות (דף ו') בענין תפלה מאי דכתיב (תהילים י"ב:ט') כרום זלות לבני אדם אלו דברים שעומדין ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהם. וכמעט שאני אומר כי כל המפסיק והשח בינתים דומה כאלו קצץ בנטיעות, ויש לך להבין כי דעת רבותינו ז"ל בלשון מקצץ בנטיעות שהוא נאמר בשני ענינים מי שמפסוק בתורה או גורם בהפסקה ובטולה ההוא יקרא מקצץ בנטיעות. וכן מי שהוא נוטה מדרך האמונה להאמין בשתי רשויות או להסתפק בהם כאלישע בן אבויה יקרא מקצץ בנטיעות. והוא שאמרו במסכת חגיגה (פ"ב דף ט) אלישע אחר קצץ בנטיעות מאי חזא חזא מטטרון דאתיהיב ליה רשותא למיתב ולמיכתב זכותא דישראל אמר גמירי אין למעלה לא ישיבה ולא עמידה לא עורף ולא עפוי דילמא ח"ו שתי רשויות יש אפקוה למטטרון ומחיוה שתין פולסי דנורא. ובמדרש שהש"ר אמרו אלישע בן אבויה קצץ בנטיעות שהיה נכנס לבתי כנסיות ולבתי מדרשות וראה תינוקות שהיו מצליחין בתורה אמר עליהון מילתא ואינון מסתתמין, הנה בכאן מפורש שקורין החכמים הפסקת התורה קצוץ נטיעות. והוא הדין וכ"ש שיש לנו לומר בהפסקת התפלה בין קדוש לברוך. והנה רבותינו חכמי האמת החמירו בזה עד מאד ממה שאמרו במדרש אמר רבי אלעזר בר יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי אליהו ז"ל ועמו ארבעה אלפים גמלים טעונים ואמרתי לו מה אלו טעונים אמר לי אף וחמה, אמרתי לו למי אמר לי לעשות נקמה במי שמספר בין קדוש לברוך, בין ברכה לברכה, בין פרק לפרק בין אמן יהא שמיה רבה לויתברך בין גאולה לתפלה. ולא עוד אלא שאין תפלתו נשמעת לפני המקום שנא' (ישעיהו מ"ג:כ"ב) ולא אותי קראת יעקב. וכל המכוין לבו בתפלתו ואינו מדבר אין תפלתו חוזרת ריקם שנא' (תהילים י':י"ז) תכין לבם תקשיב אזנך. ודרשו רז"ל במס' חולין פרק גיד הנשה חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת שישראל אומרין שירה בכל עת ובכל שעה שירצו ואלו מלאכי השרת אין אומרין שירה אלא פעם אחת ביום ואמרי לה פעם אחת בשבת ואמרי לה פעם אחת בחדש ואמרי לה פעם אחת בשנה ואמרי לה פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעם אחת ביובל ואמרי לה פעם אחת לעולם. ולא עוד אלא שישראל מזכירין את השם לאחר שתי תיבות שנאמר (דברים י) שמע ישראל ה' אלהינו ומלאכי השרת אינן מזכירין אותו אלא אחר שלשה תיבות שנא' (ישעיהו ו':ג') קדוש קדוש קדוש ה' צבאות, ואין מלאכי השרת אומרין שירה למעלה עד שיאמרו ישראל שירה למטה שנא' (איוב ל"ח:ז') ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים: